

The dragonflies of Eastern Europe and Caucasus: an illustrated guide. V.E. Skvortsov, 2010.

KMK Scientific Press Ltd., Moscow. 623 pagina's, ISBN 978-5-87317-657-1. Prijs: € 59,- Tweetalig Russisch/Engels.

Deze veldgids beslaat het Europese deel van de voormalige Sovjetunie (behalve het westen van Kazachstan) en de Kaukasus. Met de gids kunnen alle soorten binnen het gebied op naam worden gebracht, zowel de imago's als de larven. Hiermee is het een uniek boekje dat snel mijn interesse wekte.

De eerste aanblik is echter ietwat teleurstellend. De laatste jaren zijn we overspoeld geraakt met fancy boeken vol met kleurenfoto's. Zo niet dit boek, het betreft hier pure Russische soberheid. De enige kleur in het boek is te vinden op de voorkant. Voor de rest staat er geen enkele foto in en zijn alle tekeningen in zwart-wit. Gelukkig is de inhoud beter verzorgd dan de verpakking.

Eigenlijk is het geen veldgids maar een determinatiesleutel. Alle soorten binnen het gebied zijn op naam te brengen. Ook zijn vrijwel alle soorten opgenomen in de larvensleutel. Enkele soorten waar onvoldoende van bekend is en dus niet met zekerheid op naam gebracht kunnen worden (zoals *Coenagrion australocaspicum*) zijn niet opgenomen. Het is een enorme meerwaarde dat soorten uit het noorden zoals *Coenagrion johansonii* met hetzelfde boek op naam te brengen zijn als een zuidelijke soort als *Coenagrion ornatum* en voor ons exotische soorten als *Coenagrion ecornutum*. Na de sleutel volgt per soort een korte beschrijving met ecologische wetenswaardigheden en de determinatiekenmerken. De gegevens over de ecologie zijn erg mager; van een groot aantal soorten is binnen deze regio helaas weinig bekend over habitatkeuze en levenswijze. Er wordt wel uitgebreid ingegaan op de determinatiekenmerken en mogelijke verwisseling met gelijkende soorten.

Het boek sluit af met de verspreidingskaartjes per soort. Hierbij valt op hoe weinig waarnemingen er zijn uit het gebied. Zelfs van algemene soorten als *Enallagma cyathigerum* is het niet goed mogelijk een betrouwbaar beeld te geven

en wordt (naast de stippen) de waarschijnlijke verspreiding weergegeven. Jammer is het ontbreken van *Coenagrion glaciale* in het boek. In 2009 werd, zeer spectaculair, een relictpopulatie gevonden in het noorden van Europees Rusland (BERNARD & DARAZ, 2010) en zou dus zeker een plekje verdienen in het boek. Ook de op dezelfde locatie gevonden *Aeshna serrata* en *Coenagrion hylas* ontbreken als stip op de kaartjes.

Hoewel het boek dus weinig sprankelend is, geeft het veel leuke informatie. De kaartjes nodigen uit de regio eens uit te kammen, maar waar moet je beginnen? In het zuiden met *Caliaeshna microstigma*, *Lindenia tetraphylla* en *Onychogomphus assimilis* of juist het centrale deel met *Coenagrion johansonii*, *Nehalennia speciosa* en *Coenagrion armatum*? Met dit boek heb je in ieder geval genoeg in handen om de soorten op naam te brengen. Persoonlijk vind ik € 59,- wel wat duur voor een boek zonder foto's, maar als je de regio bezoekt zou ik het zeker aanschaffen.

Jaap Bouwman

Literatuur

Bernard, R. & B. Daraz, 2010. Relict occurrence of East Palaeartic dragonflies in northern European Russia, with first records of *Coenagrion glaciale* in Europe (Odonata: Coenagrionidae). International Journal of Odonatology 13: 39-62.